

Aanwinsten voor de Nederlandse adventief-flora, 10

door

S. J. VAN OOSTSTROOM
(Rijksherbarium, Leiden)

De hieronder vermelde voor Nederland nieuwe adventieven en verwilderde sierplanten werden in hoofdzaak gevonden in 1966. Enige in dit artikel opgenomen gegevens betreffende drie nieuwe Labiaten (*Moluccella laevis* L., *Scutellaria altissima* L. en *Sideritis hyssopifolia* L.) zijn ontleend aan de nog ongepubliceerde bewerking van deze familie voor de Flora Neerlandica door F. Adema; hetzelfde geldt voor *Plantago ovata* Forsk.

1. *Osmunda claytoniana* L., Sp. Pl. 1753, p. 1066 (fam. *Osmundaceae*).

Apeldoorn, in het bosgedeelte van het park Het Loo, „bij tientallen”, leg. *A. F. Schreurs*, 29 sept. 1966 (L).

In de 8e serie Aanwinsten voor de Nederlandse adventief-flora werd gewezen op het voorkomen van de Noordamerikaanse *Trientalis borealis* Raf. in het park Het Loo (VAN OOSTSTROOM & REICHELGT, 1965, p. 138—140). Wij veronderstelden daar dat

deze soort met varens uit Noord-Amerika zou zijn ingevoerd. Dat dit werkelijk het geval zou kunnen zijn, werd kort na het verschijnen van genoemd artikel bevestigd door de heer J. F. Vogel (Apeldoorn), die jarenlang (van 1915—1963) in het park Het Loo woonde. Hij deelde ons mede, dat het hem bekend was, dat wijlen Koning Willem III „uit alle hemelstreken planten en bomen naar Het Loo liet komen, Douglas, Sequoia's, Taxodium met lichtwortels, enz.” en dat het dus zeer wel mogelijk was dat de Amerikaanse *Trientalis* met plantmateriaal zou zijn ingevoerd, eventueel samen met de varen *Onclea sensibilis* L., die daar ter plaatse ook voorkomt. Het is dus niet uitgesloten dat *Osmunda claytoniana* L. daar op gelijke wijze is gekomen. Deze mening wordt trouwens door de vinder, de heer A. F. Schreurs (Apeldoorn) gedeeld.

Osmunda claytoniana is van de inheemse *O. regalis* L. dadelijk als volgt te onderscheiden:

1. Bladen in omtrek eirond tot langwerpig eirond, dubbel geveerd; de sporangiën dragende segmenten aan de top van het blad . . . . . *O. regalis* L.
- 1'. Bladen in omtrek langwerpig, enkel geveerd, met diep veerdelige segmenten 1e orde; de sporangiën dragende segmenten ongeveer in het midden van het blad. . . . . *O. claytoniana* L.

O. claytoniana, de „Interrupted Fern” der Noordamerikaanse flora's komt voor in zuidoostelijk Canada en de oostelijke Verenigde Staten, van Newfoundland tot Ontario en Minnesota in het Noorden tot Georgia, Tennessee en Arkansas in het Zuiden.

OOSTSTROOM, S. J. VAN & TH. J. REICHGELT, 1965. Aanwinsten voor de Nederlandse adventief-flora, 8. *Gorteria* 2(11), p. 137—143.

2. *Polygonum cilinode* Michx., Fl. Bor. Amer. 1, 1803, p. 241 (fam. *Polygonaceae*) — Fig. 1, a—b.

Wageningen, De Dorschkamp, massaal op omgewerkte grond, afkomstig uit een bouwput; in korte tijd een grote oppervlakte bedekkend, leg. *J. Gremmen*, 13 okt. 1966 (L).

Polygonum cilinode Michx. behoort samen met de hier te lande inheemse *P. convolvulus* L. en *P. dumetorum* L. tot de sectie *Tiniaria* Meissn. van het genus *Polygonum* L. Van deze beide soorten onderscheidt *P. cilinode* zich o.a. door de naar beneden gerichte borstelharen aan de voet van het tuitje; bij de inheemse soorten is het tuitje kaal. Verder is het bloemdek bij *P. cilinode* wit terwijl de slippen ervan niet gekield zijn; bij de beide andere soorten is het bloemdek groenachtig en zijn de slippen gekield tot gevleugeld. Voorts heeft *P. cilinode* vrije stijlen; deze zijn bij *P. convolvulus* en *P. dumetorum* vergroeid. De nootjes tenslotte zijn glanzend zwart, evenals die van *P. dumetorum*; dit in tegenstelling tot de doffe van *P. convolvulus*.

De soort is inheems in zuidelijk en zuidoostelijk Canada en de noordoostelijke Verenigde Staten, van Newfoundland tot Saskatchewan in het Noorden tot N.-Carolina en Tennessee in het Zuiden.

DE KAM (1967) vermoedt dat de nootjes van *P. cilinode* meegekomen zijn met enten van *Pinus strobus* L. Als verpakkingsmateriaal gebruikt mos van deze enten was nl. op dezelfde plaats terechtgekomen als waar de plant werd gevonden.

KAM, M. DE, 1967. *Polygonum cilinode* Michx., een nieuwe aanwinst voor de Nederlandse flora? *Natura* 64(4), p. 85, 1 fig.

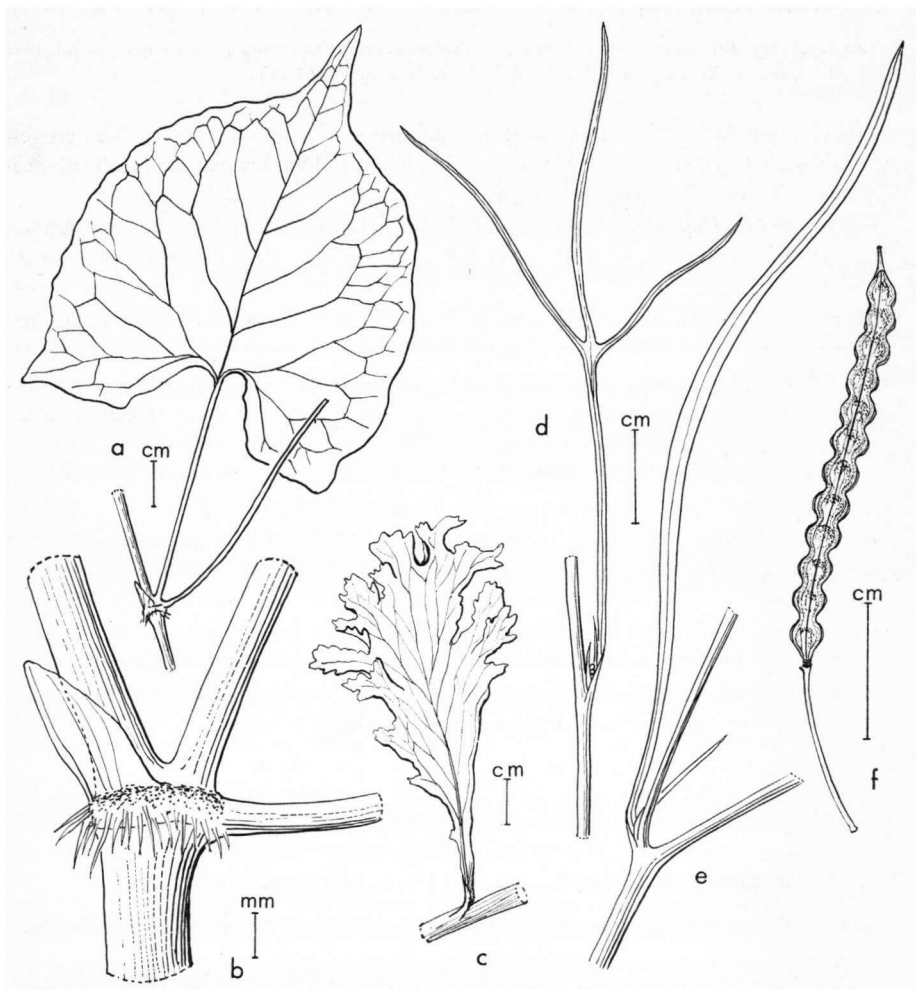

Fig. 1. a—b: *Polygonum cilinode* Michx., a: blad, b: tuitje; c: *Brassica juncea* Czern. ± var. *sabellica* (Plenck) Kitamura, blad; d—f: *Heliphila longifolia* DC., d en e: bladen, f: hauw.

3. *Brassica juncea* Czern. var. *sabellica* (Plenck) Kitamura, in Mem. Coll. of Sci. Univ. Kyoto, ser. B, 19(3), art. 16, 1950, p. 2 (fam. *Cruciferae*) —Fig. 1, c.

Beverwijk, ruig terreintje aan de Wilgenhofaan, leg. J. Akkerman, 9 aug. 1966 (L).

De hierboven vermelde plant wijkt van typische exemplaren van de soort af door de laciniate, gekroesde bladen en nadert hierdoor sterk tot de var. *sabellica* (Plenck) Kitamura; bij typische planten van deze variëteit zijn de bladen echter nog sterker gekroesd dan bij het Beverwijkse exemplaar.

4. *Heliophila longifolia* DC., Syst. Nat. 2, 1821, p. 681 (fam. *Cruciferae*)—Fig. 1, d—f.

Zaandijk, bij oliefabriek, tussen stenen van laadkade aan de Zaan, leg. J. Akkerman, 26 juli 1966 (L); Zaandam, stationsterrein N.S., leg. J. Akkerman, 9 aug. 1967 (L).

Beide exemplaren zijn uitgebloeid; het eerstgenoemde heeft jonge vruchten en vertoont aan de top de restanten van een of twee blauwe bloemkronen, de tweede plant is in het bezit van vrijwel rijpe vruchten.

Het geslacht *Heliophila* L. omvat ca. 100 soorten en is beperkt tot Zuid-Afrika. Volgens SCHULZ (1936, p. 399) is het het soortenrijkste Cruciferengeslacht van dit gebied. Schulz onderscheidt in navolging van DE CANDOLLE (1821) een zestal secties, in hoofdzaak op de bouw van de hauwen. *H. longifolia* behoort tot de sectie *Leptormus* DC., waarbij de van de rugzijde samengedrukte hauwen door insnoeringen tussen de zaden in een groot aantal bijna cirkelronde, elliptische of langwerpige leden zijn verdeeld. Hoewel de hauwen dus de indruk maken bij rijpheid in leden uiteen te zullen vallen, blijkt dit niet het geval te zijn; zij springen met twee kleppen open.

H. longifolia is een kruidachtige, kale, blauwgroene plant met rechtopstaande of aan de voet opstijgende rolronde stengels. Bladen smal lijnvormig, tot ca. 9 cm lang en ca. 2 mm breed, gaafrandig, of de onderste in 3 smal lijnvormige gaafrandige slippen gedeeld. Trossen vrij rijkbloemig, vaak onderaan vertakt; bloemstelen en stelen der hauwen ca. 7—10 mm lang, schuin afstaand, bij de rijpe hauwen nog wijder afstaand of zelfs iets naar beneden gericht. Kelkbladen langwerpig, ca. 5 mm lang. Kroonbladen breed omgekeerd eirond, ca. 8—10 mm lang, blauw met een bleke nagel. Hauwen lijnvormig, ca. 3—4 cm lang en 2—2½ mm breed, paarsnoervormigingesnoerd, met 9—12(—15) elliptische tot bijna cirkelronde „leden”.

CANDOLLE, A. P. DE, 1821. Regni vegetabilis systema naturale 2. Paris.

SCHULZ, O. E., 1936. Cruciferae, in Engler-Harms, Die natürlichen Pflanzenfamilien, ed. 2, 176, p. 227—658.

5. *Sisymbrium strictissimum* L., Sp. Pl. 1753, p. 660 (fam. *Cruciferae*).

Leiden, Voorschoterweg, bij het zwembad, leg. S. E. de Jongh, 29 juni 1966 (herb. De Jongh).

Sisymbrium strictissimum L. is een overblijvende soort met stevige, rechtopstaande, ca. 0.50—1.00 m hoge, behaarde tot kale, bovenaan vertakte, vrij dicht bebladerde stengels. Bladen langwerpig- tot eirond-lancetvormig, ca. 6—8 cm lang, met spitse tot toegespitste top en naar de korte steel versmalde voet, getand of gaafrandig, vrij stevig, van boven weinig behaard tot kaal, van onderen dichter en grijs behaard. Bloemen op rechtop-afstaande, 5—6 mm lange stelen. Kelkbladen eerst vrijwel rechtopstaand, later afstaand, langwerpig elliptisch, stomp, ca. 4 mm lang, de beide buitenste onder de top met een hoornvormig aanhangsel. Bloemkroon geel, 1½—2 maal zo lang als de kelk. Hauwen op ca. 8—10 mm lange, dunne stelen, rechtop-afstaand, slank, recht of iets gebogen, ca. 4—6 cm lang en ruim 1 mm dik, met tot 1 mm lange snavel; de kleppen 3-nervig. Zaden bruin, in omtrek langwerpig-lijnvormig, ca. 2 mm lang, aan de top smal gevleugeld.

De soort komt voor van Midden- en Zuid-Duitsland, Oost-Zwitserland en Noord-Italië oostelijk door Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije tot het Balkan Schiereiland (zuidelijk tot Servië en Bulgarije) en Zuid-Rusland (oostelijk tot de Midden-Wolga).

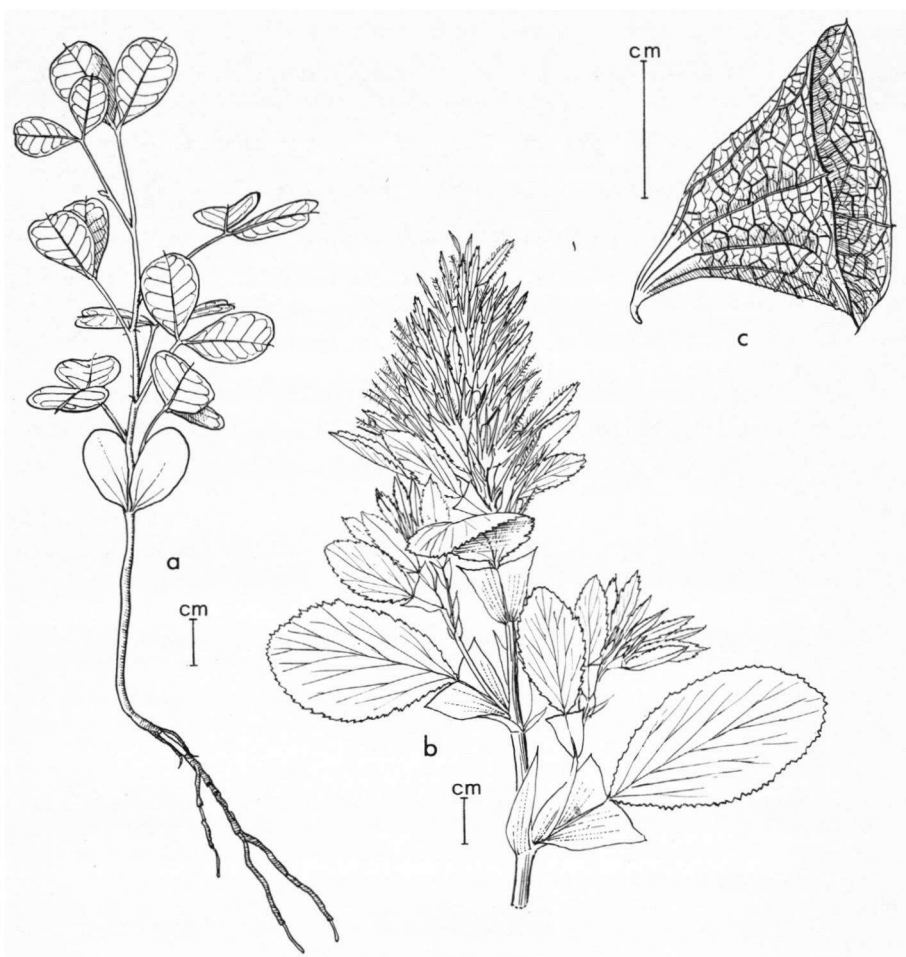

Fig. 2. a: *Ceratonia siliqua* L., kiemplant; b: *Ononis alopecuroides* L., bloeiwijze; c: *Moluccella laevis* L., kelk.

6. *Ceratonia siliqua* L., Sp. Pl. 1753, p. 1026 (fam. *Leguminosae*)— Fig. 2, a.

Rotterdam, Waalhaven O.Z., pier 1, tussen de spoorrails, leg. *S. E. de Jongh, J. H. Kern, J. Mennema, J. L. Mol* en *S. J. van Oostroom*, herb. v.O. no. 24506, 15 sept. 1966 (L, en herb. Mol); zelfde vindplaats, leg. *R. van der Meijden* no. 571, 6 aug. 1967 (L); tussen West-Knollendam en Wormerveer, aan de Zaan, op een terrein waarop kort geleden bagger was gestort, leg. *Joh. Bolman*, 8 aug. 1967 (L).

Op de genoemde plaatsen werden talrijke kiemplanten van *Ceratonia siliqua*, de Johannesbroodboom, aangetroffen, blijkbaar, althans wat Rotterdam betreft ontwikkeld uit tijdens het vervoer neergevallen zaden. Wat de vondst tussen West-Knollendam en Wormerveer aangaat moge ik verwijzen naar het lezenswaardige artikel van BOLMAN (1967), waarin uitvoerig wordt ingegaan op de herkomst van de

kiemplanten langs de Zaan en op het gebruik van de peulen en de zaden en waarin tevens nog vele andere bijzonderheden worden medegedeeld.

ROTMAN, J., 1967. Johannesbroodbomen aan de Zaan. *Natura* 64(10), p. 201—208, 6 fig.

7. *Ononis alopecuroides* L., Sp. Pl. 1753, p. 717 (fam. *Leguminosae*) — Fig. 2, b.

Rotterdam, Waalhaven O.Z., pier 1, leg. R. van der Meijden no. 490, 27 aug. 1966 (L).

Plant eenjarig, 15 tot ruim 60 cm hoog, met rechtopstaande stengel. Bladen alle enkelvoudig, boven de geheel met de bladsteel vergroeide steunblaadjes zittend, elliptisch of eirond-elliptisch, met stompe tot afgeronde top en behalve in de nabijheid van de voet getande rand; die in de eindingse, dichte, aarvormige bloeiwijze veel smaller, langwerpig tot lijnvormig en alleen bij hun top getand. Bloemen vrijwel zittend, hun steel niet gearticuleerd. Kelk afstaand behaard; kelkbuis buisvormig, ongeveer half zo lang als de lijnvormige tanden. Bloemkroon nauwelijks even lang als de kelk, rose. Peul ongeveer half zo lang als de kelk, 1—2-zadig.

In tegenstelling tot de beide inheemse *Ononis*-soorten, *O. repens* L. en *O. spinosa* L., die beide overblijvend zijn, is *O. alopecuroides* eenjarig. Verder is karakteristiek voor deze soort dat alle bladen, ook de onderste, enkelvoudig zijn, dat de bloemen in een dichte eindingse bloeiwijze zijn geplaatst en dat de kelkbuis buisvormig is en niet klokvormig zoals bij de inheemse soorten.

O. alopecuroides komt voor door het gehele Middellandse Zeegebied.

8. *Citrus spec.* (fam. *Rutaceae*).

Rotterdam, Waalhaven O.Z., pier 1, tussen de spoorrails, leg. S. E. de Jongh, J. H. Kern, J. Mennema en S. J. van Ooststroom, herb. v.O. no. 24512, 15 sept. 1966 (L); zelfde plaats, leg. P. de Mey, 23 juli 1967 (L); zelfde plaats, leg. S. E. de Jongh, J. Mennema en S. J. van Ooststroom, herb. v.O. no. 24907, 25 sept. 1968 (L).

Op de genoemde plaats werden kiemplanten gevonden van een niet nader te determineren *Citrus*-soort. Zij waren waarschijnlijk ontwikkeld uit pitten van ter plaatse aangevoerde, overrijpe vruchten.

9. *Bupleurum croceum* Fenzl, Pugill. Pl. Nov. Syr. 1842, p. 16 (fam. *Umbelliferae*).

Leiden, terrein van de vuilverbranding, leg. R.C. Bakhuizen van den Brink, 17 juni 1966 (L).

Bupleurum croceum Fenzl vertoont grote overeenkomst met de hier te lande meermalen adventief gevonden *B. rotundifolium* L. Evenals bij deze soort zijn de bovenste bladen „doorgroeid”, ontbreekt het omwindsel en is de vrucht tussen de ribben glad; ook is *B. croceum* evenals *B. rotundifolium* eenjarig.

De soorten zijn in hoofdzaak op de volgende wijze van elkaar te onderscheiden:

1. Bladen, ook de bovenste, min of meer blauwgroen, de allerbovenste eirond tot cirkelrond. Schermen (3—)5(—10)-stralig; blaadjes der omwindseltjes meestal breed eirond, kort toegespitst, 5—9-nervig, 2—3 maal zo lang als de scherpjes . . . . . *B. rotundifolium* L.
- 1'. Bovenste bladen geel of geelgroen, de allerbovenste vrijwel cirkelrond. Schermen 7—10-stralig; blaadjes der omwindseltjes smaller, langwerpig of elliptisch tot lancetvormig, langer toegespitst, 3-nervig, ongeveer even lang als de scherpjes . . . . . *B. croceum* Fenzl

B. croceum is oorspronkelijk afkomstig uit Zuidwest-Azië (Klein-Azië, Syrië, oostelijk tot Irak).

10. *Moluccella laevis* L., Sp. Pl. 1753, p. 587 (fam. *Labiatae*) — Fig. 2, c.

Beverwijk, vuilnisstortplaats, leg. J. Akkerman, 20 juli 1966 en 14 okt. 1967 (L); Beilen, spontaan in tuin, leg. H. J. Mylanus, begin okt. 1966 (L); Midwolde, Gr., spontaan in tuin, leg. F. I. Brouwer, 9 sept. 1967 (L).

Deze soort is afkomstig uit het oostelijke Middellandse Zee-gebied (Klein-Azië, Syrië, Libanon, Israël, oostelijk tot Irak). Zij is direct te herkennen aan de opvallende kelk. Deze heeft een iets scheef klokvormige buis, die naar boven overgaat in een brede, vliezige, netvormig geaderde zoom met aan de onduidelijk 5-hoekige rand een vijftal korte, ten hoogste 1 mm lange, priemvormige tanden.

Bij een tweede soort van dit genus, *M. spinosa* L., die eveneens in het Middellandse Zee-gebied voorkomt (van Zuid-Spanje door Zuid-Italië, Sicilië, Griekenland tot in Syrië, Libanon en Israël) is de kelk min of meer tweelippig, terwijl de priemvormige tanden veel langer zijn, nl. de bovenste ca. 5 mm, de beide onderste ca. 10 mm; bovendien komt hier tussen de tanden van de „onderlip” telkens nog een extra tand voor.

M. laevis zal waarschijnlijk bij ons zijn verspreid met z.g. gemengd strobloemenzaad.

11. *Scutellaria altissima* L., Sp. Pl. 1753, p. 600 (fam. *Labiatae*).

Tussen Beverwijk en Wijk aan Zee, aan de Zeeweg, leg. J. Akkerman, 15 aug. 1966 (L).

Terwijl de beide hier te lande inheemse soorten, *Scutellaria galericulata* L. en *S. minor* Huds. bloemen hebben die afzonderlijk staan in de oksels van gewone bladen. waarbij de bloemparen niet tot eindingse trossen zijn verenigd, heeft *S. altissima* de bloemen in de oksels van schutbladen staan terwijl de bloemparen een eindingse tros vormen.

S. altissima vertoont grote overeenkomst met de sinds vele jaren in de omgeving van Haarlem ingeburgerde *S. columnae* All., van welke soort zij o.a. verschilt door de grootte en de kleur van de bloemkroon. Deze is bij *S. columnae* ca. 24—28 mm lang, ca. 6 maal zo lang als de kelk en purperviolet, terwijl zij bij *S. altissima* ca. 15—20 mm lang is, ca. 3—4 maal zo lang als de kelk en blauw met een witte onderlip.

De soort hoort oorspronkelijk thuis in het oostelijke Middellandse Zee-gebied (Italië, Balkan Schiereiland, Zuid-Rusland, Kaukasus en Klein-Azië).

12. *Sideritis hyssopifolia* L., Sp. Pl. 1753, p. 575 (fam. *Labiatae*).

Oost-Knollendam, bij een veevoederfabriek, leg. J. Akkerman, 26 juli 1966 (L).

Van het geslacht *Sideritis* L. werd tot nu toe alleen *S. montana* L. bij ons adventief aangetroffen. *S. hyssopifolia* is op de volgende wijze van *S. montana* te onderscheiden:

1. Eenjarig kruid. Stengels rondom behaard. Schutbladen veel gelijkend op de gewone bladen, gaafrandig of bij de top ondiep en niet stekelig getand. Kelk 2-lippig, de bovenlip 3-, de onderlip 2-tandig. Bloemkroon geel, spoedig bruin verkleurend, met niet of nauwelijks ingesnedene bovenlip. Voorste 2 meeldraden min of meer staminodiaal. . . . . *S. montana* L.

- 1'. Dwerghceester. Stengels aan 2 zijden behaard. Schutbladen duidelijk verschillend van de gewone bladen, korter en breder dan deze en tot dicht bij de voet lang en stekelig getand. Kelk min of meer regelmatig 5-tandig. Bloemkroon geel, met tamelijk diep 2-lobbige bovenlip. Meeldraden 4, alle fertiel. . . . . *S. hyssopifolia* L.

S. hyssopifolia komt voor in de gebergten van N.-Spanje, in de Pyreneeën, de Franse Alpen, de zuidelijke Jura en N.-Italië (Piemont).

13. *Plantago ovata* Forsk., Fl. Aegypt.-Arab. 1775, p. 31 (fam. *Plantaginaceae*).

Itteren (L.), verlaten grintgroeve aan de Maas, leg. J. H. Kern en S. J. van Oostroom, h. b. v. O. no. 24401, 26 juni 1966 (L); Rotterdam, Waalhaven O.Z., pier 1, tussen de spoorrails, leg. P. de Mey, 23 juli 1967 (L); Rotterdam, Merwehaven, tussen de spoorrails, leg. R. van der Meijden no. 597, 9 aug. 1967 (L).

Voor enige jaren gaf KIMSTRA-SINNEMA (1965) in dit tijdschrift een overzicht van de in Nederland gevonden inheemse en adventieve *Plantago*-soorten.

P. ovata Forsk. dient in de in dit artikel gegeven opsomming der subgenera en secties geplaatst te worden in sectie 6. *Leucopsyllium* Dcne. naast *P. loeflingii* L., *P. aristata* Michx. en *P. purshii* R. & Sch.

In de tabel op p. 129—130 van genoemd artikel kan *P. ovata* als volgt worden ingevoegd:

- 10'. Middenstreep van de kelkklippen bijna tot aan de top reikend, meestal duidelijk iets verdikt.
11. Schutbladen in een lange, priemvormige punt versmald, duidelijk langer dan de kelk . . . . . *P. aristata* Michx.
- 11'. Schutbladen afgerond of stomp, even lang als of slechts weinig langer dan de kelk.
- 11a. Aren veel korter dan hun steel. Schutbladen breed eirond, met afgeronde top, kaal of vrijwel kaal. . . . . *P. ovata* Forsk.
- 11a'. Aren korter dan tot even lang als hun steel. Schutbladen elliptisch tot lancetvormig, stomp, dicht met lange haren bezet. . . . . *P. purshii* R. & Sch.

P. ovata komt voor op de Kanarische eilanden en Madeira, in Spanje en Noord-Afrika, en verder oostelijk tot de Kaukasus en Noord-India.

KIMSTRA—SINNEMA, J. G., 1965. Overzicht der in Nederland gevonden inheemse en adventieve *Plantago*-soorten. *Gorteria* 2(10), p. 129—135.

14. Verwilderde sierplanten.

Sedum acre L. var. *elegans* Mast., fam. *Crassulaceae*, werd op enige plaatsen in Beverwijk (vuilnisstortplaats; sportpark; aan de Zeeweg) verwilderd gevonden door J. Akkerman in oktober 1966 (L). Deze variëteit die volgens BOOM (1950, p. 138) als sierplant wordt gekweekt, heeft aanvankelijk bleke, witachtige toppen aan de bebladerde stengels. Het is dus een min of meer bonte vorm, die in de tuinbouwliteratuur ook als var. *foliis-variegatis* Hort. wordt vermeld.

Spiraea albiflora (Miq.) Zab. × *S. japonica* L.f. (*S.* × *bumalda* Burv.), fam. *Rosaceae*, een veel gekweekt heestertje, werd door P. de Mey in oktober 1966 in verwilderde staat aangetroffen op een stortplaats aan de Blinde dijk te Rotterdam (L).

Impatiens scabrida DC., fam. *Balsaminaceae*, werd door J. L. Mol gevonden op de buitenplaats Clingendael bij 's-Gravenhage. De soort kwam daar in een aantal exem-

plaren voor samen met talrijke *Impatiens glandulifera* Royle. Zij werd op aanwijzing van de heer Mol verzameld door J. Mennema en S. J. van Ooststroom in augustus 1966 (L.; eveneens in herb. J. L. Mol). *I. scabrida* zal op Clingendael vermoedelijk verwilderd zijn. Zij is afkomstig uit de Himalaja.

Phuopsis stylosa (Trin.) Griseb. ex Schum. (*Crucianella stylosa* Trin.), fam. *Rubiaceae*, werd door J. Akkerman in oktober 1966 aangetroffen op de vuilnisstortplaats te Beverwijk (L). Deze als sierplant gekweekte soort hoort thuis in de Kaukasus, Oost-Turkije en Iran.

Centranthus ruber (L.) DC., fam. *Valerianaceae*, werd op aanwijzing van de heer J. Videler (Heerlen) door J. H. Kern, J. Mennema, S. J. van Ooststroom en S. Segal (herb. v.O. no. 24522, L) in sept. 1966 aangetroffen te Eygelsloven, L., op de noordhelling van een steenberg van de mijn Laura. De soort, die als sierplant wordt gekweekt komt oorspronkelijk voor in Zuid-Europa, Noord-Afrika en Klein-Azië doch is op verschillende plaatsen o.a. in West- en Midden-Europa ingeburgerd. Zij werd al eens eerder gevonden op een muur te Margraten (L.). Zie Maandbl. Gen. Limb. 4(7), 1915.

BOOM, B. K., 1950. Flora der gekweekte kruidachtige gewassen. Wageningen.

Summary

Additions to the adventitious flora of the Netherlands, mainly found in 1966.

1. *Osmunda claytoniana* L., a native of the eastern part of N. America, has established itself in the park 'Het Loo', near Apeldoorn (prov. Gelderland).
2. *Polygonum ciliinode* Michx., also of N. American origin, was found in large quantities near Wageningen (prov. Gelderland).
3. *Brassica juncea* Czern. var. *sabellica* (Pleck) Kitamura, a form with lacinate, crispate leaves, occurred as a ruderal at Beverwijk (prov. N. Holland).
4. *Heliophila longifolia* DC., a native of South Africa, was found near an oil-factory at Zaandijk and on a railway-yard at Zaandam, both in the prov. of N. Holland.
5. The Central and E. European *Sisymbrium strictissimum* L. was found along a roadside near Leiden.
6. Seedlings of *Ceratonia siliqua* L. occurred on a railway-yard in the harbour of Rotterdam and along the river Zaan in the province of N. Holland.
7. *Ononis alopecuroides* L., a native of the Mediterranean region, was found in the harbour of Rotterdam.
8. In the same locality seedlings of *Citrus* spec. were found.
9. *Bupleurum croceum* Fenzl, a native of SW. Asia, was found at Leiden.
10. *Moluccella laevis* L., probably introduced with materials for dry bouquets, was found on a rubbish dump near Beverwijk (prov. N. Holland) and occurred spontaneously in gardens at Beilen (prov. Drente) and Midwolde (prov. Groningen). The species is native in the eastern part of the Mediterranean region.
11. *Scutellaria altissima* L., a native of the eastern part of the Mediterranean region, was found along a roadside between Beverwijk and Wijk aan Zee (prov. N. Holland).
12. *Sideritis hyssopifolia* L. occurred near a factory for cattle fodder at Oost-Knollendam (prov. N. Holland); it is a native of SW. Europe.
13. *Plantago ovata* Forsk., known from the Mediterranean region and eastwards as far as N. India, was found near Itteren (prov. Limburg), along the river Meuse, and in the harbour of Rotterdam.
14. Under this number five species are enumerated; these are escapes from cultivation.